

К 78/Д 96

1200000868818

РУСЕНСКА НАРОДНА
ОПЕРА

$$\frac{278}{296}$$

РУСЕНСКА НАРОДНА ОПЕРА
Носител на орден „Червено знаме на труда“

ТОСКА

Опера в три действия
от ДЖАКОМО ПУЧИНИ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868818

Сезон 1978 - 1979 година
РУСЕ

1148032

ДЖАКОМО ПУЧИНИ

Гениалният оперен композитор Джакомо Пучини оставя в наследство безсмъртни творения като „Бохеми“, „Мадам Бътерфлай“, „Тоска“ и др. От своето създаване до днес те не слизат от сцената на най-известните театри. Популярността и успехът им се дължи на изключителната мелодичност и емоционална наситеност, на тяхната реалистичност и демократичен дух. Всичко това е плод на изключителното майсторство на композитора, проявяващ своята индивидуалност. Освен това той е и блестящ оркестратор, който влага в оркестровата партия чертите на истински симфонизъм. Новаторството в музикалния език на Пучини води до неговото обогатяване и съвременно звучене. Това почива разбира се върху най-добрите традиции на италианската опера и предимно на Верди. Наред с това, Пучини е близък и до тенденциите на веризма, доведен от него до нов етап.

В творчеството на Пучини като в огледало са отразени новите тенденции от края на миналото столетие. След 1870 година (година на обединението на Италия) настъпва епохата на „отречените илюзии“. Остава в миналото героичната епоха на Рисорджименто с нейната пламенна вяра в националните идеали, с мечтата за създа-

ване на хуманно и справедливо общество. Острите социални преобразования послужили като основа за развитието на новите антиромантични течения. На смяна на мъжествения и героичен Верди, с неговия шекспиров трагичен размах, идва новото поколение на борците за жизнена правда — веристите. С тази млада оперна школа е свързал своя творчески път Пучини.

Той е роден на 22. XII. 1859 година в Лука. Произхожда от стар музикален род. Пучини започва отрано да се занимава с музика, но смъртта на баща му лишава семейството от средства и затруднява неговата подготовка. Още като дете става органист в местната църква, а след това постъпва в музикалния лицей в Лука. През 1880 година той постъпва в Милаиската консерватория, където учи при известния композитор Понкисели (1834—1886). Тук Пучини написва своите първи зрели творби. През тези години се сприятелява с Пиетро Маскани. Със завършването на консерваторията през 1883 г. той написва и първата си опера „Вилиси“ („Самодивите“).

През 1893 г. създава „Манон Леско“, с която си спечелва славата на оперен композитор. Само след три години, композиторът поднася на публиката първия си истински шедьовър — „Бохеми“ (1896 г.). След това следват: „Тоска“ (1900 г.), която предизвиква истински възторг и „Мадам Бътерфлай“ (1904 г.).

След едно посещение в Америка, Пучини получава поръчка от Метрополитен опера за произведение върху американски сюжет. Той се спира на драмата на Беласко (1853–1931 г.) „Момичето от Златния запад“. През 1910 г. тази опера се изнася в Ню Йорк със сензационен успех. Продуктивността на композитора след това започва постепенно да намалява. През годините на войната той започва да пише опера „Лястовичката“, поръчена от Лехаровия театър във Виена, която обаче в процеса на композирането се превръща в комична опера, изнесена през 1917 г. в Монте Карло. Наскоро след това създава прочутия „Триптих“, състоящ се от едноактните опери „Мантията“, „Сестра Анджелика“ и „Джани Скики“, изнесени в Ню Йорк през 1918 г. Последната творба на Пучини е „Турандот“, която той не успява да завърши окончателно.

Джакомо Пучини умира на 29 ноември 1924 г. в Брюксел.

РУСЕНСКА НАРОДНА ОПЕРА
Носител на орден „Червено знаме на труда“

ТОСКА

музикална драма в три действия от ДЖАКОМО ПУЧИНИ
либрето от Д. Джакона и Л. Илика

Диригенти:

ИВАН ФИЛЕВ

Режисьор:

доц. СТЕФАН ТРИФОНОВ — гост

ВЕСЕЛИН БАЙЧЕВ

Художник:

Диригент на хора: Христо Стоев

АСЕН СТОЙЧЕВ — гост

Концертмайстор: Александър Ганев

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА:

Флория Тоска, знаменита певица	сопран
Марио Каварадоси, художник	тенор
Барон Скарпия, шеф на полицията	баритон
Анджелоти	бас
Клисар	бас
Сполета, полицейски агент	тенор
Шароне, офицер	баритон
Ключар на затвора	бас
Овчарче	алт

Кардинал, свещеници, хористи, деца, офицер, сержант, войници, полицейски агенти, граждани, прокурор, богомолци.

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА И ИЗПЪЛНИТЕЛИ:

(по автора и по азбучен ред на имената)

ФЛОРИЯ ТОСКА, знаменита певица Мария Венциславова
Стефка Евстатиева

МАРИО КАВАРАДОСИ, художник Константин Яков
нар. арт. Николай Здравков
-- лауреат на Димитровска награда

БАРОН СКАРПИЯ, шеф на полицията засл. арт. Анастас Анастасов
нар. арт. Кирил Кръстев

АНДЖЕЛОТИ Добрин Маников
Евгени Ганев

КЛИСАР Евгени Ганев
Неделчо Деянов

СПОЛЕТА, полицейски агент Косю Лунгов
Никола Абаджимаринов
Петър Енчев

ШАРОНЕ, офицер Иван Добрев
Иван Консулов

КЛЮЧАР НА ЗАТВОРА Иван Дяков
Петър Касабов

ОВЧАРЧЕ Люба Вълкова
Надежда Харитонова

Кардинал, свещеници, хористи, деца, офицер, сержант, войници, полицейски агенти, граждани, прокурор, богомолци.

Действието се развива в Рим през месец юни на 1800 година.

Помощници на режисьора: Людмила Игрибозова, Мария Киселова
Суфлър: Людмила Сакакушева

Пианисти-корепетитори: Дарина Куюмджиева, Малина Димитрова,
Валерия Неделчева

Художници-изпълнители: Христо Арнаудов, Петър Антонов

СЪДЪРЖАНИЕ

Действието се развива в Рим през месец юни на 1800 г.

I действие

В църквата Св. Андрей — Рим. Бившият консул на някогашната свободна Римска република Чезаре Анджелоти е избягал от затвора. Той е бил хвърлен там от своя политически противник барон Скарпия. Анджелоти се вмъква в празната църква, намира ключа от семейния параклис оставен от сестра му и се скрива в него. Идва художникът Марио Каварадоси, който рисува икона на Мария Магдалена. Анджелоти познава Каварадоси, защото в миналото двамата са били свързани в здраво приятелство. Каварадоси обещава на Анджелоти своята подкрепа. Техният разговор се прекъсва от дочулия се отвън глас на Тоска. Тя разпитва любимия си с кого е разговарял. Най-после с нежни думи той успява да я отпрати. Каварадоси решава да укрие Анджелоти във вилата си. Бързо го извежда навън.

Клисарят носи вест, че Наполеон е сразен в битката при Маренго. По този случай вечерта църковният хор ще изпълни тържествена кантата, в която ще пее Флория Тоска. Изведнъж в църквата влиза диктаторът на Рим-барон Скарпия заедно със своя доверен полицейски агент Сполета. Той заповядва да се претърси църквата, но всичко е напразно. Скарпия научава, че в нея е бил Каварадоси, когато се е скрил Анджелоти. За да раздели Каварадоси от Тоска, той иска да го арестува. Скарпия е увлечен отдавна от нейната красота. Преднамерено изтъква приликата на портрета с маркиза Атаванти, за да възбуди ревност у Тоска. Тя бързо се отправя към дома на Каварадоси. Скарпия заповядва да бъде проследена.

II действие

Стая-кабинет на барон Скарпия. Диктаторът е неспокоен. Идва Сполета и съобщава, че Анджелоти не е открит. Арестуваният Каварадоси при разпита отказва да признае, че е съучастник в бягството.

Влиза Тоска. Скарпия ѝ изтъква, че единствения начин да го спаси е да открие скривалището на Анджелоти. Чувайки страшните викове на измъчвания Каварадоси, тя издава скривалището. Внасят полумъртвия Каварадоси, който я проклина. Влиза Сполета с лоши известия: съобщението за поражението на Наполеон се е оказало невярно. Озлобен, Скарпия цинично казва на Тоска, че само тя може да спаси Каварадоси с цената на нейната любов. Сполета донася нова вест — Анджелоти се е самоубил. Тогава Скарпия съобщава, че Каварадоси го очаква смърт. Сломена, Тоска се съгласява на предложението на барона. Той заповядва на своите хора уж привидно да разстрелят Каварадоси с халосни патрони. Написва разрешително на Тоска, което ѝ дава право да напусне Рим заедно с придружаващото я лице. Той се опитва да я прегърне. В този момент тя забива в гърдите му ножа, който незабелязано е взела. Скарпия пада мъртъв.

III действие

Терасата на крепостта Сан-Анджело. Ранна утрин. Долита песен на овчарче. Войници довеждат Каварадоси до мястото на екзекуцията. Идва и Тоска. Каварадоси не може да повярва на очите си, чувайки нейния разказ и виждайки пропуска в ръцете ѝ.

Художникът е поразен и трогнат от силата на нейната любов и героизма на постъпката ѝ. Еква залп и Каварадоси пада подкосен на земята. Тоска с ужас открива, че любимият ѝ наистина е убит. В това време убийството на Скарпия бива открито. Тя не иска да се предаде жива и се хвърля от крепостта в Тибърските води.

МУЗИКА

Операта „Тоска“ е силна музикална драма, наситена с дълбока емоционалност. В нея са обрисувани реалистично и убедително ярки образи. Тук се чувствава сгъстената атмосфера на романтичната драма, изпълнена с бурни страсти — любовни и политически, изразени със силни театрални ефекти.

На фона на исторически напрегнати дни, изпълнени с терор, насилие и преследване на демократично настроените хора, се разгръща трагичната любов между Тоска и Каварадоси. Действието се развива около трите главни образа — Скарпия, Тоска и Каварадоси. Първият — диктаторът на Рим, олицетворяващ жестокостта и деспотизма. Тоска — изпълнена с всеотдайност и безгранична любов към Каварадоси. В него пък е отразен борческия дух, патриотичния подем, който е обхванал народните маси, борбата срещу политическата тирания. Ето защо може да се каже, че операта е своеобразен бунт, протест срещу неправдата и жестокостта, а същевременно (макар и с трагичен край) с вяра и с оптимистичен дух в името на светлото бъдеще, в името на справедливостта.

Встъплението на операта е всъщност лайттемата на Скарпия, което въвежда в експресивната атмосфера на произведението. Цялата партия на Скарпия, изградена върху тази лайттема е контрастна на лиричните лайтмотиви на Тоска и Каварадоси.

Още в началото на първо действие прозвучава знаменитата ария на Каварадоси „О, тайствена хармония“, наситена с изключителна емоционалност и с подчертана сила на въздействие. Разкриваща образа на художника и човека Каварадоси, тя е една от най-покоряващите със своята сила тенорова ария в цялата италианска оперна литература. Оттук още Каварадоси изпъква като човек със силни и нежни чувства. След напрегнатата сцена между художника и Анжелоти се разгръща големия епизод между Каварадоси и Тоска. Двете малки арии на героите допълват чертите на Каварадоси и разкриват първите щрихи на Тоска. В големия дует проличават топлите чувства на двамата герои. След жизнерадостната сцена на децата с клисаря, след

ва тази на Скарпия, изпълнена с драматизъм и напрежение, което нараства във финала на действието — в монолога му, звучащ на фона на църковния хор.

Във второ действие прави впечатление страстното любовно признание на Скарпия. Тук се доразкрива образът на този отрицателен герой. В неговата характеристика се преплитат различни черти, които го правят сложен и своеобразен. Драматичното напрежение нараства още повече в дуета на Скарпия и Tosca. Сцената на инквизирането на Каварадоси и обидното предложение на барона притежава огромен емоционален заряд. С майсторство Пучини пресъздава страшната душевна борба у Tosca между честта и отчаянието, любовта и дълбокото възмущение. Нейната ария—молитва е наситена с изумително дълбоки чувства и звучи като истинска изповед на една измъчена душа. Убийството на Скарпия води до още по-силно напрежение.

Началото на трето действие е контрастно по настроение на финала на второ — тук звучи лиричната овчарска песен, изпълнена с безгрижие. След това прозвучава изключителната по своята красота и сила на чувствата ария „Там звездите блесяха“, която допълва и последните нюанси на лирико-героичния образ на Каварадоси. Последният голям любовен дует между Tosca и Каварадоси рисува мечтите за щастие на двамата млади хора, които обаче няма да се осъществят. Изключително убедително композиторът предава чувствата на Tosca и Каварадоси. В музиката заедно с възторжената пламенна любов се долавят и елементи на обреченост. Репликите на Tosca след разстрела на любимия ѝ, които избликват сякаш от дъното на нейната душа, са пълни с трагизъм. Нейното самоубийство идва като естествен завършек на драмата, възпяваща както голямата и чиста любов, така героизмът и самопожертвувателността в името на свободата.

ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА

Опери на Пучини, поставяни на Русенска сцена

„МАДАМ БЪТЕРФЛАЙ“ — 25. III. 1950 г. премиера

диригент: Константин Илиев, режисьор Михаил Хаджимишев

„БОХЕМИ“ — 12. X. 1951 г.

диригент: Добрин Петков, режисьор Михаил Хаджимишев,
художник Ани Хаджимишева

„ТОСКА“ — 21. IV. 1952 г.

диригент: Константин Илиев, режисьор Михаил Хаджимишев,
художник Ани Хаджимишева

„МАДАМ БЪТЕРФЛАЙ“ — 30. I. 1957 г.

диригент: Ромео Райчев, режисьор Стефан Трифонов, художник
Цанко Войнов

„МОМИЧЕТО ОТ ЗЛАТНИЯ ЗАПАД“ — 17. III. 1959 г.

диригент: Борис Хинчев, режисьор Стефан Трифонов,
художник Петър Попов

„ТУРАНДОТ“ — 17. IX. 1964 г.

диригент: Ромео Райчев, режисьор Стефан Трифонов,
художник Мариана Попова

„БОХЕМИ“ — 6. VI. 1974 г.

диригент Иван Филев, режисьор Веселина Манолова, художник
Петър Попов

„МАДАМ БЪТЕРФЛАЙ“ — 12. VI. 1975 г.

диригент Иван Филев, режисьор Веселана Манолова, гост-ху-
дожник Мария Трендафилова

„ТОСКА“ — 16. VI. 1976 г.

диригент Иван Филев

ХУДОЖЕСТВЕНО РЪКОВОДСТВО

Главен художествен ръководител и директор
МИХАИЛ КЪТЕВ

Главен диригент:
з. а. РОМЕО РАЙЧЕВ

Главен режисьор:
АВРАМ ГЕОРГИЕВ

Диригенти:
ИВАН ФИЛЕВ
ВЕСЕЛИН БАЙЧЕВ
АРТО ЧИФЧИЯН

Музиковед:
ИОАННА БАКАЛОВА

Диригенти на хора:
ТОМИНА СИДОВА
ХРИСТО СТОЕВ

Художник-проектант:
ПЕТЪР ПОПОВ

Сътрудници на постановката:

Зав. постановъчната част: П. Шопов, театърмайстор: Д. Джамбазов и
Ив. Киров, зав. худ. осветление: Ц. Сокеров, зав. светлинни ефекти: А.
Харалампиева, зав. звукови ефекти: Ц. Ячев, зав. шивашки ателиета:
Ал. Димова и Т. Трифонов, зав. перукеро-фризьорско ателие: Г. Ива-
нов, зав. железарско ателие: Вл. Илиев, зав. реквизит: Ц. Диков, от-
говорни гардеробиери: Б. Харалампиева

Текст на програмата:
Йоанна Бакалова

Технически редактор:
Жеко Василев

Художествено оформление:
Иван Цонев

